

te gaan, zijn vrijgesteld van het examen A volgens art. 59 der wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50).

Art. 14 (van het wets-ontwerp).

Om tot leeraar aan een gymnasium benoemd te kunnen worden, wordt gevorderd, behalve een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het hoofd van het bestuur der gemeente of gemeenten, waar men gedurende de twee laatste jaren heeft gewoond:

a. voor de grieksche en latijnsche talen en letterkunde de graad van doctor in de klassieke letterkunde;

b. voor de nederlandsche taal- en letterkunde de graad van doctor in de nederlandsche letterkunde;

c. voor de fransche, hoogduitsche en engelsche talen het bezit eener acte van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in die vakken;

d. voor de geschiedenis de graad van doctor in de klassieke letterkunde of die van doctor in de nederlandsche letterkunde.

e. voor de aardrijkskunde de graad van doctor in de nederlandsche letterkunde;

f. voor de wiskunde en de natuurkunde de graad van doctor in de wis- en sterrekunde of die van doctor in de natuurkunde;

g. voor de scheikunde de graad van doctor in de scheikunde;

h. voor de natuurlijke historie de graad van doctor in de aard- en delfstofkunde of die van doctor in de plant- en dierkunde;

i. voor de hebreuwsche taal- en letterkunde de graad van doctor in de godgeleerdheid of die van doctor in de semitische letterkunde.

Tot het geven van dit onderwijs zijn ook benoembaar de Nederlandsch Israëlitische en Portugeesch Israëlitische godgeleerden van den eersten en tweeden rang en godsdienstonderwijzers van den hoogsten en middelsten rang;

k. voor de gymnastiek, het bezit eener acte van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in dat vak.

Tot het geven van het onderwijs, hierboven vermeld onder a, b, e, f, g, h en i, zijn ook benoembaar zij, die het examen laatstelijk voorafgaande aan dat ter verkrijging van den doctoralen graad, met goed gevolg hebben afgelegd.

Tot het geven van het onderwijs hierboven vermeld onder b, d, e, f, g en h, zijn ook benoembaar zij, die in het bezit zijn van acten van bekwaamheid tot het geven van middelbaar onderwijs in die vakken aan eene hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

Voor de rectoren en correctoren, met uitzondering der correctoren van progymnasia, wordt de graad van doctor gevorderd.

Toelichting.

Na de beslissing der Kamer omtrent het in de wet opnemen der vakken van onderwijs in iedere faculteit, schijnt eene specificatie der examenvakken in de wet minder noodig. De Regering treedt alzoo toe tot den door de Commissie van Rapporteurs gekozen vorm omtrent die zaak.

De artt. 115—121 en 123 kunnen evenwel niet worden gemist. In de Memorie van Beantwoording van 11 December 1874, bladz. 18; en in die van 4 Augustus 1875, bladz. 13, zijn de daarvoor geldende gronden uiteengezet.

Zij komen zakelijk hierop neder: De artt. 114—125 van het organiek besluit van 2 Augustus 1815 vermelden de regten en bevoegdheden aan het bezit der academische graden, die in dat besluit vermeld zijn, verbonden. Deze regten en bevoegdheden behooren, voor zoo verre zij niet door nadere wettelijke verordeningen zijn gewijzigd of ingetrokken, te worden geëerbiedigd. Bovendien zijn zij bij de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs nader uitgebreid, tot dat de wet tot regeling van het hooger onderwijs anders zal hebben beschikt. Evenzoo heeft de wet, rege-

lende de voorwaarden ter verkrijging der bevoegdheid van geneeskundige enz., aan de academische graden bevoegdheden toegekend, sommige doorlopend en andere tijdelijk in afwachting dat de wet op het hooger onderwijs anders beschikke. Omtrent dit een en ander behoort dus thans te worden beslist.

Buitendien is de omschrijving der doctoraten thans voorgesteld, niet geheel dezelfde, als die in het organieke besluit voorkomen. Zonder verklaring in de wet zelve zoude het bijv. ten eenen male onzeker zijn of het doctoraat in de regtswetenschap dezelfde bevoegdheden geeft als een van de beide *doctoratus juris*, die in het organieke besluit worden omschreven.

Worden bovengemelde artikelen behouden, dan hebben, zoodra de nieuwe wet in werking is getreden, de naar haar gepromoveerde doctoren dadelijk het genot van al hunne regten en bevoegdheden. Er is geen afdoende reden om dit uit te stellen tot dat nadere wetten die regten en bevoegdheden zullen hebben geregeld, waarmede nog een geruimen tijd kan verlopen.

Art. 122 kon evenwel niet worden behouden, omdat de inhoud en omvang van de examens tot het verkrijgen van doctorale graden in de faculteit der geneeskunde tijdens het vaststellen der wet nog niet bekend zijn. Bovendien voorziet art. 6 der wet van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* n°. 59), zoo als zij is gewijzigd bij die van 8 Julij 1874 (*Staatsblad* n°. 97), reeds voldoende in de behoefte van hen, die het regt tot uitoefening der geneeskunst in een ander Rijk verkregen hebben.

Daarentegen is nu in het wets-ontwerp nog eene bepaling opgenomen (art. p nieuw) ten behoeve van studerenden aan eene universiteit, die van loopbaan willen veranderen en zich op de ingenieursstudie toeleggen. Billijk schijnt het, hen van het eerste exameen aan de Polytechnische school vrij te stellen

Na de wijziging in de doctoraten en het opnemen der theologische faculteit in het wets-ontwerp, behoort art. 14 daarmede in overeenstemming te worden gebragt, zoo als thans is geschied.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

[18.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

[48.]

I.

De ondergeteekenden stellen de volgende drie amendementen voor op het door de Regering (in stuk 45) gewijzigd art. 34 a:

1°. te laten vervallen: de beide eerste regels en daarvoor te lezen:

» Aan eene of meer der drie universiteiten, voor ieder vak door Ons aan te wijzen, kan onderwijs gegeven worden in de volgende vakken: »

2°. achter 2 c te voegen: » d. in de wetenschap van het notariaat ».

3°. de drie laatste regels te doen vervallen.

's Gravenhage, 30 Maart 1876.

OLDENHUIS GRATAMA.
BASTERT.

II.

De ondergeteekende neemt de vrijheid voor te stellen:

Uit art. 34, 1°, weg te laten:

i. in de leerstellige godgeleerdheid.

G. DE VRIES Az.

III.

De ondergeteekende stelt voor van art. 34, 1°, weg te laten
m. in de praktische godgeleerdheid.

VAN NAAMEN.

[49.]

I.

Ingevolge de wijziging, van Regeringswege voorgesteld bij stuk 47 van n°. 18, hebben de ondergeteekenden de eer, ter vervanging van hun amendement, gedrukt in stuk 18 van n°. 18, alsnu nader voor te stellen:

Art. e, van hoofdstuk IV, te lezen als volgt:

» De examens, in de drie voorgaande artikelen bedoeld, worden aan de universiteiten afgenomen door de faculteiten.

» Eenmaal 'sjaars wordt mede gelegenheid gegeven tot het afleggen dier examens voor eene bijzondere commissie, door Ons te benoemen.»

C. J. H. VAN NISPEN.

DES AMORIE VAN DER HOEVEN.

II.

Ondergeteekende stelt voor aan artikel c (stuk n°. 47) als derde lid toe te voegen:

» Tot het afleggen der examens ter verkrijging van het doctoraat in de staatswetenschappen worden ook zij toegelaten, die het eindexamen van de hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus of het examen A, bedoeld bij art. 59 de wet van 2 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50), met goed gevolg hebben afgelegd.»

Toelichting.

De bedoeling van het doctoraat in de staatswetenschappen schijnt den ondergeteekende toe te moeten zijn om aan jongelieden, die niet in de regtsgeleerdheid in engeren zin een doctoraat willen verwerven, de gelegenheid tot het verwerven van een afzonderlijk doctoraat open te stellen. Hij heeft hierbij het oog op aanstaande beamtenden, hoofden van handelshuizen, bankiers en credietinstellingen enz. Het is wenschelijk, dat ook deze van de universiteiten gebruik maken. Zal zij echter voor hen bruikbaar zijn, dan moet van hen geene klassieke opleiding gevorderd worden. Deze is voor de studie in de staatswetenschappen geenszins onmisbaar. Door aanneming van het amendement zal tevens indirect een waarborg verkregen worden, dat voor het doctoraat in de staatswetenschappen niet, gelijk in het oorspronkelijk ontwerp, een examen in het Romeinsche regt volgens de instituten en in de geschiedenis van het Romeinsche regt zal gevorderd worden.

S. VAN HOUTEN.

III.

Art. 34 a. De woorden:

1°. » Aan de universiteit te Leiden », te veranderen in: » Aan minstens ééne universiteit ».

2°. De laatste alinea weg te laten.

VAN NAAMEN VAN EEMNES.

IV.

De heer JONCKBLOET stelt voor:

1°. Art. 34 a te lezen zoo als door de Regering werd voorgesteld op n°. 45 van de stukken.

2°. In art. 35 de woorden » en art. 34 a » te doen wegvallen.

[50.]

I.

Aan het tweede lid van art. b, stuk n°. 47, wordt toegevoegd:

» Het opstellen en verdedigen van een proefschrift wordt niet verplichtend gesteld.»

OLDENHUIS GRATAMA.

S. VAN HOUTEN.

II.

De ondergeteekende stelt voor in art. c, stuk 47, in te voegen als 2de alinea:

» Tot het afleggen dezer examina in de faculteiten der geneeskunde en der wis- en natuurkunde, worden ook zij toegelaten, die het diploma bezitten van het eindexamen der hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus of van het examen A der Polytechnische school.»

ROMBACH.

[18. 51.]

ONTWERP VAN WET, zoo als het op 1 April was aangenomen af nog in behandeling bleef.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens art. 194 der Grondwet het hooger onderwijs moet worden geregeld door de wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

TITEL I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1.

Hooger onderwijs omvat de vorming en voorbereiding tot zelfstandige beoefening der wetenschappen en tot het bekleeden van maatschappelijke betrekkingen, waarvoor eene wetenschappelijke opleiding vereischt wordt.

Art. 2.

De scholen van hooger onderwijs worden onderscheiden in openbare en bijzondere.

Openbare scholen zijn die, opgericht en onderhouden door gemeenten en het Rijk, afzonderlijk of gezamenlijk; de overige zijn bijzondere scholen.

Art. 3.

Tot het geven van hooger onderwijs aan gemeentelijke of bijzondere scholen, behoeven vreemdelingen Onze vergunning.

TITEL II.

VAN HET OPENBAAR HOOGER ONDERWIJS.

Art. 4.

Openbaar hooger onderwijs wordt gegeven aan:

gymnasia;

het Athenaeum Illustre te Amsterdam;

universiteiten.